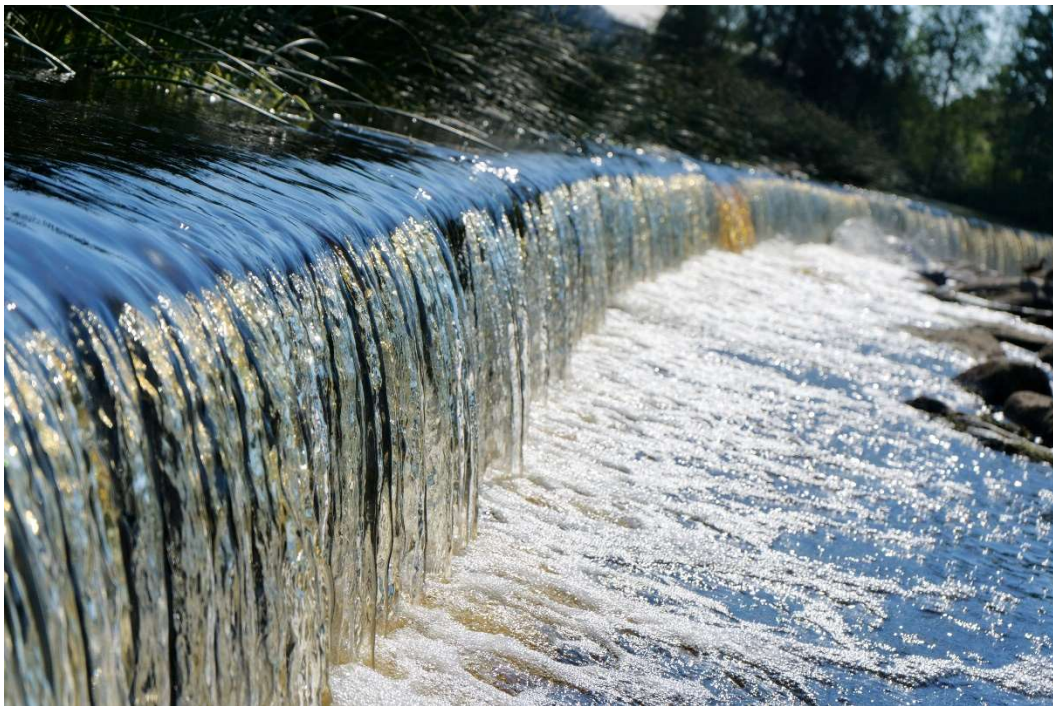

**Ylivieskan kaupungin varhaiskasvatuksen, esi- ja
perusopetuksen sekä lukion kriisisuunnitelma
2024–2026**

Liite opiskeluhoitosuunnitelmaan, hyväksytty Sivistyslautakunnassa 26.3.2024

Sisällys

1. Tärkeitä puhelinnumeroita	3
1.1 Kriisiryhmän kokoonpano ja tarkoitus	3
1.2 Koulun, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimipaikan kriisiryhmä	3
2. Johdanto.....	4
3. Kriisien ennaltaehkäisy.....	5
4. Vastuu kriisitilanteessa	5
5. Toiminta kriisitilanteissa	6
5.1 Äkillinen vakava sairastuminen tai tapaturma/oppilas.....	6
5.2 Äkillinen vakava sairastuminen tai tapaturma/henkilökunta	7
5.3 Oppilaan tai lapsen vakava sairaus, vamma tai poikkeavuus	8
5.4 Kuolemantapaukset.....	8
5.5. Kuolemantapaus/oppilas, lapsi	10
5.6. Kuolemantapaus/henkilökunta	12
5.7 Itsemurha	13
5.8 Kun vanhemmat kieltävät puhumasta	14
5.9 Väkivalta	14
5.10 Pommiuhkaus koulussa tai varhaiskasvatuksen toimipaikassa.....	17
5.11 Seksuaalinen hyväksikäyttö	18
5.12 Päihteet.....	18
5.13 Sota-alueelta tulleet oppilaat/lapset.....	18
5.14 Vaaratilanteet koulussa ja varhaiskasvatuksen toimipaikassa.....	19
5.15 Suuronnettomuus.....	19

1. Tärkeitä puhelinnumeroita

Yleinen hätänumero	112
Ylivieskan poliisi, päivystys (ma sekä ke, pe 8–11 ja 12–16)	02 9541 6409
Ylivieskan terveyskeskus	08 669 2800
Virka-ajan ulkopuolella Oulaskankaan yhteispäivystys	116 117
Kiireellinen sosiaalityö virka-aikana	08 419 5729
Virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin	
Jokilaaksojen sosiaali- ja kriisipäivystys	044 479 3644
Taksi	0100 3020
Myrkytystietokeskus, 24 h/vrk	0800 147 111
Itsemurhien ehkäisykeskus,	
Valtakunnallinen kriisipuhelin, 24 h/vrk	09 2525 0111
Ulkomaalaisten kriisipuhelin (SOS-keskus)	09 4135 0510
Ylivieskan seurakunta palveleva puhelin	010 190 071

1.1 Kriisiryhmän kokoonpano ja tarkoitus

Koulun kriisiryhmän on tarkoitus auttaa ja tukea kouluyhteisön jäseniä kuolemantapauksissa ja vakavissa onnettomuus- ja uhkatilanteissa. Kriisiryhmä organisoii toiminnan kriisitilanteissa ja kutsuu tarvittaessa koululle ulkopuolista apua.

1.2 Koulun, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimipaikan kriisiryhmä

Tähän voitte kirjata oman koulunne/ varhaiskasvatuksen toimipaikan kriisiryhmän kokoonpanon.

Esimerkiksi rehtorit, kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, henkilökunnasta sellaiset, jotka kokevat, että heillä on valmiuksia tehtävään.

Päiväkodin kriisiryhmä: päiväkodin johtaja, päiväkodin varajohtaja, henkilökunnan jäsen
Mikäli yllä olevat eivät ole töissä kriisin sattuessa tai heitä ei tavoiteta, henkilökunta ottaa yhteyttä varhaiskasvatusjohtajaan.

2. Johdanto

Tämä kriisisuunnitelma toimii koulujen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien ja yhteistyötahojen apuna kriisitilanteissa. Kriisisuunnitelma tulee päivittää vuosittain ja kriisiryhmien jäsenet tulee perehdyttää suunnitelmaan. Rehtori/päiväkodin johtaja vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä ja suunnitelman päivittämisestä.

Koulun oppilaat, lapset, henkilökuntaan kuuluvat aikuiset, oppilaiden perheenjäsenet tai muut heille läheiset ihmiset voivat kohdata kriisin, esim. joutua onnettomuuteen, väkivalta- tai muuten uhkaavaan tilanteeseen joko koulussa, esiopetuksessa tai varhaiskasvatuksessa, tai näiden ulkopuolella tai heitä voi kohdata vakava sairaus tai kuolema.

Kriisitilanteet ovat erilaisia. Siksi kaikissa tilanteissa hyvin toimivaa yksityiskohtaista mallia on vaikea laatia. Tämä suunnitelma sisältää kuitenkin yleisohjeet, joita soveltamalla oppimis- ja työskentely-ympäristö säilyvät mahdollisimman turvallisena sekä mahdollisissa kriisitilanteissa toiminta on nopeaa, tehokasta ja hallittua.

Toimipaikan kriisiryhmä kokoontuu välittömästi, jos yhteisö tai joku sen jäsen kohtaa vakavan kriisin. Kriisiryhmä vastaa kriisin selvittelystä ja organisoii toimenpiteet, joilla säilytetään yhteisön toimintakyky ja jotka auttavat jäseniämme kriisistä selviämässä. Toiminta tapahtuu eri yhteistyötahojen ja vanhempien kanssa yhteistyössä, niin että kaikki kriisin osapuolet otetaan huomioon.

Toimipaikan esihenkilö ja kriisiryhmä vastaavat henkilökunnan perehdytyksestä toimipaikan kriisityöhön, jonka tarkoituksena on tukea kriisissä olevan henkilön omaa selviytymistä ja nopeuttaa sitä.

Kriisisuunnitelmasta tiedotetaan lisäksi kodeille ja muille yhteistyötahoille esimerkiksi Wilman, varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän ja kaupungin kotisivujen kautta.

Kriisin käsittely toimipaikassa on välttämätöntä, koska yhteisö on merkittävä paikka lasten ja nuorten elämässä. Yhteisö ja sen jäsenet voivat muodostaa vahvan suojaa ja turvaa antavan tuen kriisin kohdanneelle.

Kriisityön tavoitteena on kriisitilanteessa ja sen jälkeen tukea oppilaiden, lasten, heidän huoltajiensa ja/tai työyhteisön jäsenen toipumista sekä auttaa heitä selviytymään kohtaamiensa kriisien yli. Toisaalta tavoitteena on tunnistaa erilaisia kriisitilanteita ja ennaltaehkäistä niitä sekä vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista ja siten tukea hyvinvointia ja jaksamista.

3. Kriisien ennaltaehkäisy

Kriisien ennaltaehkäisyyn pyritään yhteisten, selkeiden sääntöjen ja ohjeiden sekä myönteisen ja turvallisen ilmapiirin avulla.

Käytettäviä keinoja ovat mm:

- yleis- ja erityisopetuksen yhteistyö
- kiusaamiseen puuttuminen nopeasti ja perusteellisesti
- määrällisesti ja laadullisesti tehokas oppilaiden/lasten valvonta eri tilanteissa ja koko henkilökunnan vastuu kasvatuksesta
- selkeät, valvotut ja hyvin tiedotetut säännöt, joista kaikki pitävät kiinni ja jotka ovat myös huoltajien sekä oppilaiden/lasten tiedossa
- yhteistyö henkilökunnan ja huoltajien välillä esim. aktiivisella yhteydenpidolla ja palavereilla sekä vanhempainiltojen ja vanhempainyhdistyksen toiminnan kautta
- oppilaiden/lasten ja henkilökunnan vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- tukioppilastoiminta
- koulun kerhotoiminta
- henkilökunnan kouluttaminen turvallisuusasioissa ja kriisihallinnassa
- yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä
- säännölliset palo- ja pelastusharjoitukset sekä palotarkastukset
- huomioliivit välituntivalvoijilla sekä varhaiskasvatuksessa henkilökunnalla heijastinnauhat ja lapsilla huomioliivit
- poliisin laillisuuskasvatustunnit
- kaupungin nuorisopalveluiden sekä seurakunnan nuoristyön välituntipäivystys
- kaupungin nuorisopalveluiden päihdekasvatustunnit (PP-toiminta)
  - Liikkuva Ylivieska -toiminta välitunneilla
- uusien työntekijöiden perehdytys

Miten nämä toteutuvat toimipaikassanne?

4. Vastuu kriisitilanteessa

Kriisitilanteessa kokonaisvastuu kuuluu sivistysjohtajalle, varhaiskasvatusjohtajalle ja toimipaikan esihenkilöille.

Toimintavastuu on aluksi läsnä olevalla aikuisella. Kuitenkin jokainen henkilökuntaan kuuluva sekä oppilas on velvollinen tekemään kriisitilanteessa parhaansa auttaakseen muita.

Henkilökunnan tehtäviin kuuluu kriisitilanteessa huolehtia oppilaistaan/lapsista sekä tiedottaa tapahtuneesta esihenkilölleen. Jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua. Vakavan kriisin selvittelyn ja jatkokäsittelyn hoitaa koulun kriisiryhmä.

Vastuu tiedottamisesta on sivistysjohtajalla, koulujen osalta rehtoreilla, varhaiskasvatusjohtajalla ja/tai esihenkilöillä. Heidän poissa ollessaan tiedotusvastuu on apulaisrehtoreilla / varhaiskasvatuksessa varajohtajilla.

5. Toiminta kriisitilanteissa

5.1 Äkillinen vakava sairastuminen tai tapaturma/oppilas

- Anna potilaalle välitön ensiapu ja pyri estämään uusien vaaratilanteiden syntyminen.
- Tilaa ambulanssi soittamalla hätänumeroon 112. (Ylivieskan terveyskeskus 08 419 5100)
- Pyri pitämään muut oppilaat poissa onnettomuuspaikalta.
- Pyydä terveydenhoitaja ja tai toinen opettaja/rehtori paikalle.
- Kokoa silminnäkijät erilleen ja pidä heistä erityistä huolta.
- Huolehdi, että oppilaiden/lasten kanssa on aina joku aikuinen.
- Ota yhteys esihenkilöön, rehtoriin/apulaisrehtoriin, joka selvittää silminnäkijät ja kuulee heitä.
- Lähimmän opetustilan opettaja/ohjaaja huolehtii onnettomuusoppilaan opettajan luokasta/lapsiryhmästä, kunnes opettaja voi palata työtehtäviinsä.
- Toimipaikan esihenkilö/rehtori/apulaisrehtori/opettaja ilmoittaa mahdollisimman pian oppilaan kotiin onnettomuudesta ja sopii huoltajien kanssa asiasta tiedottamisesta.
- Tapautuneen nähnyt opettaja tai varhaiskasvatuksen työntekijä täyttää vahinkoilmoituksen tarvittaessa esihenkilön kanssa.
- Rehtori/opettaja / Tilanteesta vastaava työntekijä soittaa oppilaan kotiin illalla, tiedustelee oppilaan/lapsen vointia ja sopii tarvittaessa asiasta tiedottamisesta koululla / varhaiskasvatuksen toimipaikassa.
- Rehtori/esihenkilö kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle ja tiedottaa onnettomuudesta. Tarvittaessa hän kutsuu koolle myös toimipaikan kriisiryhmän ja pyytää paikalle ammattiauttajia.
- Tarvittaessa kriisiryhmä ottaa yhteyttä kouluterveydenhoitoon/terveydenhuoltoon/työterveyteen, joka vastaa tilanteen psyykkisestä jälkipuinnista. Otetaan yhteyttä myös vastaavaan kuraattoriin.
- Kouluissa päätetään järkyttyneimmät oppilaat kotiin vasta aikuisen mukana.

Tiedottaminen

- Rehtori/apulaisrehtori/toimipaikan esihenkilö/opettaja ilmoittaa oppilaan kotiin onnettomuudesta ja sopii huoltajien kanssa, miten luokalle ja/tai lapsiryhmälle /työyhteisölle/koulu- ja varhaiskasvatusyhteisölle tiedotetaan.
- Esihenkilö kertoo tarvittaessa tapahtuneesta opettajille, henkilökunnalle ja koulutoimistoon.
- Opettajat / lapsiryhmästä vastuussa oleva työntekijä kertovat tarvittaessa tapahtuneesta luokissaan/ryhmissään:
- tapahtuneesta puhutaan tosiasioissa pysyen avoimesti, rehellisesti ja konkreettisesti.
- oppilaiden/lasten tulee saada puhua siitä, mitä ajattelevat ja tuntevat.
- luokanopettaja suunnittelee yhdessä luokkansa kanssa turvallisen kotiin menon, niin ettei kenenkään tarvitse olla yksin kotona.
- Rehtori/esihenkilö tiedottaa onnettomuudesta tarvittaessa muita koteja ja harkitsee koteihin lähetettävän kirjallisen viestin tarpeen.
- Vakavissa onnettomuustapauksissa rehtori/esihenkilö tiedottaa asiasta muille kouluille ja yhteistyötahoille.

- Rehtori/esihenkilö kertoo tarvittaessa tapahtuneesta sivistystoimenjohtajalle/varhaiskasvatusjohtajalle/kaupungin kriisiryhmälle, joiden kanssa sovitaan tapauksen tiedottamisesta eri tiedotusvälineille.

Jälkityö

- Tapauksen laadusta riippuen toimipaikan esihenkilö/luokanvalvoja/luokanopettaja yhdessä oppilashuollon henkilöstön kanssa järjestää 1–3 vuorokauden kuluessa jälkipuintilaisuuden oppilaan luokalle, lapsiryhmän lapsille ja ystäville.
- Tilanteessa ollut työntekijä/opettaja tekee tapahtuneesta vahinkoilmoituksen ja palauttaa sen esihenkilölle.
- Rehtori huolehtii mahdollisista jatkossa tarvittavista koulukyyditysjärjestelyistä vanhempien lähettämän lääkärintodistuksen perusteella.
- Jos onnettomuudesta ilmenee myöhemmin jotain uutta ja tärkeää, asiasta keskustellaan tarvittaessa.
- Voimakkaasti reagoiville oppilaille, lapsille ja heidän perheilleen sekä henkilökunnan jäsenille tulee järjestää tarvittaessa tukea. Tukea tarjoavat kuraattori, terveydenhoitaja, työterveys sekä perhetyö.
- Onnettomuuden vaatimista jatkotoimista neuvotellaan tarvittaessa vielä koulun kriisiryhmässä.

5.2 Äkillinen vakava sairastuminen tai tapaturma/henkilökunta

- Anna potilaalle välitön ensiapu ja pyri estämään uusien vaaratilanteiden syntyminen.
- Tilaa ambulanssi soittamalla hätänumeroon 112.
- Pyri pitämään muut oppilaat ja lapset poissa onnettomuuspaikalta.
- Pyydä terveydenhoitaja ja tai toinen opettaja, työntekijä/esihenkilö/rehtori paikalle.
- Kokoa silminnäkijät erilleen ja pidä heistä erityistä huolta.
- Huolehdi, että oppilaiden/lasten kanssa on aina joku aikuinen.
- Ota yhteys rehtoriin/esihenkilöön/apulaisrehtoriin, joka selvittää silminnäkijät ja kuulee heitä.
- Lähimmän opetustilan työntekijä, opettaja/ohjaaja tai muu henkilökunta huolehtii aluksi onnettomuuteen joutuneen työntekijän välittömistä työtehtävistä.
- Esihenkilö järjestää onnettomuuteen joutuneen ja auttamistoimiin osallistuvien työtehtävien hoidon.
- Esihenkilö ilmoittaa työntekijän kotiin/lähiomaiselle onnettomuudesta ja sopii heidän kanssaan mitä ja miten asiasta tiedotetaan.
- Esihenkilö kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle ja tiedottaa onnettomuudesta. Tarvittaessa esihenkilö kutsuu koolle myös kriisiryhmän ja pyytää paikalle ammattiauttajia.
- Päästetään järkyttyneimmät oppilaat kotiin vasta aikuisen mukana.

Tiedottaminen

- Esihenkilö ilmoittaa työntekijän kotiin/lähiomaiselle onnettomuudesta ja sopii heidän kanssaan keille, mitä ja miten asiasta tiedotetaan.
- Esihenkilö kertoo tarvittaessa tapahtuneesta henkilökunnalle.
- Esihenkilö sopii tarvittaessa kriisiryhmän kanssa oppilaille/lapsille tiedottamisesta.
  - tapahtuneesta puhutaan avoimesti
  - opettajan tulee ottaa selvää siitä, ketkä luokasta näkivät onnettomuuden

- oppilaiden/lasten tulee saada puhua siitä, mitä ajattelevat tai tuntevat
- Esihenkilö tiedottaa onnettomuudesta tarvittaessa koteja.
- Esihenkilö ilmoittaa tarvittaessa tapahtuneesta sivistystoimenjohtajalle/kaupungin kriisiryhmälle.
- Tiedottamista rajoittaa tietosuojalaki, mahdollisesti kerrottavista asioista sovitaan uhrin kanssa.

Jälkityö

- tilanteen mukaan jälkipuinti sekä henkilökunnan että oppilaiden/lasten kanssa
- mahdollinen käsittely kriisiryhmässä
- asianmukaiset vahinkoilmoitukset ja mahdolliset korvausvaatimukset

5.3 Oppilaan tai lapsen vakava sairaus, vamma tai poikkeavuus

- laaditaan toimintaohjeet sairaskohtauksen varalta vanhempien ja/tai terveydenhoitajan kanssa. Apuna toimii mm. lääkehoitosuunnitelma.
- pyritään saamaan lupa kertoa luokan oppilaille, lapsiryhmälle ja muulle henkilökunnalle sekä vanhemmille), perusteena kertomisen edut, jotka vähentävät huhuja ja epätietoisuutta.
- sovitaan huoltajien kanssa, mitä kerrotaan oppilaille/lapsiryhmälle.
- oppilaan/lapsen omaa mielipidettä on kunnioitettava.
- Opettaja /ryhmän toiminnasta vastaava työntekijä järjestää tilaisuuden sairauden, vamman tai poikkeavuuden käsittelyyn luokassa ja/tai vanhempainillassa.
- sairaudesta ei vaieta vaan siitä pyritään keskustelemaan avoimesti ja luontevasti.

5.4 Kuolemantapaukset

Kuolemantapauksissa

- on annettava asiallista tietoa tapahtuneesta sille ryhmälle, jota asia koskettaa — huhut ja luulot lisäävät yleensä ahdistusta.
- on kuultava lähiomaisen mielipidettä siinä, missä laajuudessa asiasta koulussa kerrotaan.
- Tarvitaan aikaa pysähtymiseen — kaikki ei voi heti jatkua kuin ennen.
- Koteihin lähetetään surukirje
- Koulun kriisiryhmä kokoontuu.

Aikuisten kyky käsitellä omaa ahdistusta auttaa lapsia selviytymään

- Rituaalit ovat tärkeä osa surutyötä.
- Tapahtuneesta on saatava puhua, kertoa tunteista ja omista ajatuksista turvallisessa ilmapiirissä (jälkipuinti).

Läheisen kuolema/oppilas, lapsi

- Kun koululle tai toimipaikkaan tulee tieto oppilaan/lapsen läheisen kuolemasta, esihenkilö/kriisiryhmän muu jäsen on yhteydessä oppilaan huoltajaan ja kysyy luvan asian käsittelyyn luokassa/luokissa/koulussa/lapsiryhmässä. Asiasta tiedotetaan vain omaisten suostumuksella.
- Esihenkilö keskustelee asiasta kriisiryhmän kanssa, jossa sovitaan asian käsittelytavasta toimipaikassa/ koulussa.
- Jos tieto kuolemasta tulee kesken päivän, rehtori, esihenkilö/kriisiryhmän jäsen/luokanvalvoja, ryhmän toiminnasta vastaava työntekijä tai lähiomainen kertoo oppilaalle yksityisesti tapahtuneesta. Ennen kertomista tulee olla yhteydessä oppilaan / lapsen huoltajaan.
- Luokanvalvoja/luokanopettaja/ lapsiryhmän toiminnasta vastaava työntekijä keskustelee omaisten luvalla kuolemasta luokkansa, lapsiryhmän lasten kanssa läheisensä menettäneen oppilaan/lapsen poissa ollessa. Kerrotaan vain tosiasiat tapahtumasta.
- Luokan muita oppilaita / lapsiryhmän lapsia valmistellaan kohtaamaan läheisensä menettänyt ja autetaan heitä ymmärtämään, että läheisensä menettänyt tarvitsee tapahtuman jälkeen tukea ja myötätuntoa.
- Kriisiryhmässä sovitaan omaisten muistamisesta.

Jälkityö

- Oppilaan ja lasten reaktioihin tulee kiinnittää huomiota: jotkut alkavat surra heti saatuaan tietää tapahtuneesta, jotkut vasta pitkän ajan kuluttua.
- Syyllisyydentunto ja erilaiset väärinymmärrykset syy-seuraussuhteissa ovat tavallisia reaktioita ja opettajan ohjaus ja väärinymmärrysten korjaaminen on tärkeää.
- Oppilaan ja lapsen ystäviä ja luokkakavereita autetaan tukemaan ja auttamaan häntä, ettei hän jää yksin.
- Mahdollisista pelkotiloista (menettää oma perheenjäsen) keskustellaan avoimesti luokassa. Luokanvalvoja/luokanopettaja/ lapsiryhmästä vastaava henkilökunta ja muu henkilökunta seuraa oppilaan ja luokan psyykkistä hyvinvointia.
- Tarvittaessa oppilaalle /lapselle ja kodille tarjotaan oppilashuollon auttamiskeinoja ja aikuisten ammattilaisten apua (psykologi, kouluterveydenhoitaja, terveydenhoitaja, koulukuraattori).
- Rehtori, esihenkilö/kriisiryhmä varmistaa myös henkilökunnan esim. luokanvalvojan/luokanopettajan mahdollisen tukitarpeen asiassa
- Palataan mahdollisimman nopeasti koulun ja luokan/ toimipaikan arkirutiineihin. Nämä tukevat lapsen ja nuoren selviytymistä surusta.

Läheisen kuolema/henkilökunta

- Kun työkaveri saa tietää kuolemasta, hän kertoo asiasta rehtorille/esihenkilölle.
- Jos työntekijän läheisen kuolemasta saadaan tietää kesken työpäivän, rehtori/esihenkilö/muu kriisiryhmän jäsen kertoo asiasta läheisensä menettäneelle työntekijälle.
- Rehtori/esihenkilö keskustelee asiasta työntekijän kanssa ja sopii minkä verran asiaa voi käsitellä työyhteisössä. Keille, mitä ja miten kerrotaan.
- Työntekijä saatetaan tarvittaessa kotiin.

- Rehtori/esihenkilö informoi työntekijän luvalla tarvittaessa henkilökuntaa ja oppilaita /lapsia tapahtuneesta
- Jos työntekijä joutuu olemaan työstään poissa pitemmän aikaa, kriisiryhmässä harkitaan koteihin annettavan informaation tarvetta työntekijän luvalla.
- Oppilaita valmistellaan kohtaamaan läheisensä menettänyt työntekijä ja autetaan heitä ymmärtämään, että työntekijä tarvitsee tapahtuman jälkeen tukea ja myötätuntoa.
- Koulun/toimipaikan kriisiryhmässä sovitaan muistamisesta.

Jälkityö

- Työyhteisö pitää huolta läheisensä menettäneestä työkaverista: Työkaverin reaktioihin tulee kiinnittää huomiota, sillä jotkut alkavat surra heti saatuaan tietää tapahtuneesta, jotkut vasta pitkänkin ajan kuluttua.
- Huomioidaan, että tapahtuneen jälkeen työkaveri saattaa olla tavallista haavoittuvampi.
- Syyllisyyden tunto ja erilaiset väärinymmärrykset syy-seuraussuhteissa ovat tavallisia reaktioita myös aikuisilla.
- Kriisiryhmä huolehtii, että tarvittaessa työntekijälle ja myös hänen työkavereilleen tarjotaan ammattiauttajien apua.

5.5. Kuolemantapaus/oppilas, lapsi

- Jos kuolema tapahtuu koulussa tai varhaiskasvatuksen toimipaikassa, sen huomannut henkilö on välittömästi yhteydessä rehtoriin/esihenkilöön/apulaisrehtoriin, joka soittaa hätänumeroon 112. Koululla ja varhaiskasvatuksen toimipaikassa toimitaan sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti. Rehtori/esihenkilö kutsuu kriisiryhmän koolle. Viranomaiset ilmoittavat kuolemasta oppilaan/lapsen huoltajille, ei koulu tai varhaiskasvatuksen toimipaikka.
- Ne oppilaat/lapset ja henkilökunnan jäsenet, jotka ovat olleet kuolemantapauksen silminnäkijöinä, kootaan yhteen rauhalliseen tilaan ja huoltajille ilmoitetaan asiasta. Toimipaikan kriisiryhmä järjestää välittömästi silminnäkijöille kriisiapua.
- Muussa kuolemantapauksessa, kun tulee tieto oppilaan tai lapsen kuolemasta, rehtori, esihenkilö/kriisiryhmän muu jäsen on yhteydessä oppilaan/lapsen huoltajaan ja kysyy luvan asiasta tiedottamiseen ja käsittelyyn luokassa/luokissa/koulussa/lapsiryhmässä. Asiasta tiedotetaan vain omaisten suostumuksella.
- Koulun kriisiryhmässä sovitaan, miten ja mitä kerrotaan henkilökunnalle ja sovitaan yhdessä, mitä asiasta kerrotaan luokissa, lapsiryhmissä ja työyhteisön ulkopuolella.
- Jos kyseessä on itsemurha, voi se aiheuttaa ahdistunutta tunnekuohua ja alttiutta saman tyyppiseen itsetuhoiseen käytökseen. On tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannoiti ratkaisuna vaikeuksiin.
- Asiasta tiedotetaan henkilökunnalle ja sen jälkeen kukin opettaja /lapsiryhmässä vastuussa oleva työntekijä kertoo omassa luokassaan /lapsiryhmässä tapahtuneesta luokkansa oppilaille/lapsille. Kuolemasta ei tiedoteta keskusradion kautta.
- Kun kaikki tietävät tapahtuneesta, nostetaan lippu puolitankoon ja valmistetaan menehtyneen kuva ja kynttilä sovitulle paikalle omaisten luvalla.
- Pyritään järjestämään erillinen tila suremista ja hiljentymistä varten.

- Rehtori Esihenkilö ottaa yhteyttä kaupungin kriisiryhmään/sivistysjohtajaan /varhaiskasvatusjohtajaan, joiden kanssa sovitaan jatkotoimista esimerkiksi tiedottamisen ja tuen järjestämisen osalta.
- Toimipaikan kriisiryhmässä sovitaan oppilaan/lapsen omaisten muistamisesta.
- Kuolleen oppilaan/lapsen luokkakavereiden koteihin lähetetään kirjallinen viesti, jossa kerrotaan tapahtuneesta ja kuolemaa seuraavista toimenpiteistä toimipaikassa/koululla. Tarvittaessa viesti lähetetään kaikkiin koteihin.

Ehdotus viestiksi:

Hyvät huoltajat!

Lapsenne on tänään surukseen saanut kuulla, että hänen koulukaverinsa (oppilaan nimi) on kuollut. Tämä koskettaa luonnollisesti meitä kaikkia ja erityisesti lastanne. Keskustelemme luokassa (oppilaan nimi) kuolemasta tulevana päivänä. Tapahtuman avoin käsittely kotona merkitsee paljon lapsellenne. Jos tarvitsette lisätietoja tai apua, voitte ottaa yhteyttä lapsenne luokanvalvojaan/luokanopettajaan.

Ylivieskassa ____/ ____ /_____

---

rehtori

- Koululla järjestetään muistotilaisuus omaisten luvalla. Muistotilaisuus järjestetään mieluiten jo kahden seuraavan päivän aikana, kun kuolemantapauksesta on saatu tietää. Mikäli oppilas oli seurakunnan jäsen, pyydetään sieltä apua tilaisuuden järjestämisessä
- Rehtori/muu kriisiryhmän jäsen kysyy kuolleen oppilaan vanhemmilta, toivovatko he, että henkilökuntaa ja/tai oppilaita osallistuisi hautajaisiin. Huoltajien on tärkeää huolehtia, että oppilailla on hautajaisissa seuranaan myös aikuisia
- Jos omaiset toivovat, että oppilaita osallistuisi hautajaisiin, opettaja voi lähettää osallistuvien oppilaiden huoltajille Wilmassa viestin asiasta
- Kriisiryhmässä sovittu henkilökunnan jäsen voi auttaa oppilaita valmistautumaan hautajaisiin yhdessä huoltajien kanssa

Jälkityö

- Kriisiryhmä järjestää tarvittaessa opettajalle tukea luokkansa kanssa tehtävään surutyöhön.
- Kriisiryhmä huolehtii, että tarvittaessa oppilaille tarjotaan ammattiauttajien apua, erityisesti itsemurhan kohdalla.
- Opettajan ja luokan kanssa työskentelevien on hyvä kiinnittää huomiota oppilaiden erilaisiin surureaktioihin ja henkiseen hyvinvointiin.
- Luokkakeskustelut ovat tärkeitä, niissä oppilaat voivat kertoa tapahtumaan liittyvistä omista ajatuksistaan ja tunteistaan.

5.6. Kuolemantapaus/henkilökunta

- Jos kuolema tapahtuu koulussa tai varhaiskasvatuksen toimipaikassa, sen huomannut henkilö on välittömästi yhteydessä rehtoriin/esihenkilöön/apulaisrehtoriin, joka soittaa hätänumeroon 112. Koululla ja varhaiskasvatuksen toimipaikassa toimitaan sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti. Rehtori/esihenkilö kutsuu kriisiryhmän koolle. Viranomaiset ilmoittavat kuolemasta henkilökunnan jäsenen omaisille, ei koulu tai varhaiskasvatuksen toimipaikka.
- Ne oppilaat, lapset ja henkilökunnan jäsenet, jotka ovat olleet kuolemantapauksen silminnäkijöinä, kootaan yhteen rauhalliseen tilaan ja oppilaiden/lasten huoltajille ilmoitetaan asiasta. Toimipaikan kriisiryhmä järjestää välittömästi silminnäkijöille kriisiapua.
- Muussa kuolemantapauksessa, kun tulee tieto henkilökunnan jäsenen kuolemasta, rehtori, esihenkilö/kriisiryhmän muu jäsen on yhteydessä omaisiin ja kysyy luvan asiasta tiedottamiseen ja käsittelyyn. Asiasta tiedotetaan vain omaisten suostumuksella
- Koulun/toimipaikan kriisiryhmässä sovitaan, miten ja mitä kerrotaan henkilökunnalle ja sovitaan yhdessä, mitä asiasta kerrotaan luokissa, lapsiryhmissä ja työyhteisön ulkopuolella.
- Jos kyseessä on itsemurha, voi se aiheuttaa ahdistunutta tunnekuohua ja alttiutta saman tyyppiseen itsetuhoiseen käytökseen. On tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannoiti ratkaisuna vaikeuksiin.
- Asiasta tiedotetaan koulun henkilökunnalle ja sen jälkeen kukin opettaja/lapsiryhmässä vastuussa oleva työntekijä kertoo omassa luokassaan/lapsiryhmässään tapahtuneesta luokkansa oppilaille /lapsille. Kuolemasta ei tiedoteta keskusradion kautta.
- Kun kaikki tietävät tapahtuneesta, nostetaan lippu puolitankoon ja valmistetaan menehtyneen työntekijän kuva ja kynttilä sovitulle paikalle koulussa omaisten luvalla. - Pyritään järjestämään erillinen tila suremista ja hiljentymistä varten.
- Rehtori/esihenkilö ottaa yhteyttä kaupungin kriisiryhmään/sivistysjohtajaan/varhaiskasvatusjohtajaan, joiden kanssa sovitaan jatkotoimista esimerkiksi tiedottamisen ja tuen järjestämisen osalta.
- Koulun/toimipaikan kriisiryhmässä sovitaan omaisten muistamisesta.
- Koteihin lähetetään kirjallinen viesti, jossa kerrotaan tapahtuneesta ja kuolemaa seuraavista toimenpiteistä.

Ehdotus viestiksi:

Hyvät huoltajat!

Lapsenne on tänään surukseen saanut kuulla, että koulumme työntekijä (nimi) on kuollut. Keskustelemme koululla (nimi) kuolemasta tulevana päivänä. Tapahtuman avoin käsittely kotona merkitsee paljon lapsellenne. Jos tarvitsette lisätietoja tai apua, voitte ottaa yhteyttä lapsenne luokanvalvojaan/luokanopettajaan.

Ylivieskassa ____/ ____ /_____

_____

rehtori

- Koululla järjestetään muistotilaisuus. Muistotilaisuus järjestetään mieluiten jo kahden seuraavan päivän aikana, kun kuolemantapauksesta on saatu tietää. Mikäli menehtynyt oli seurakunnan jäsen, pyydetään sieltä apua tilaisuuden järjestämisessä.
- Rehtori/muu kriisiryhmän jäsen kysyy kuolleen omaisilta, toivovatko he, että henkilökuntaa ja/tai oppilaita osallistuisi hautajaisiin. On tärkeää, että oppilailla on hautajaisissa seuranaan myös aikuisia.
- Jos omaiset toivovat, että oppilaita osallistuisi hautajaisiin, opettaja voi lähettää osallistuvien oppilaiden huoltajille Wilmassa viestin asiasta.
  - Kriisiryhmässä sovittu henkilökunnan jäsen auttaa oppilaita valmistautumaan hautajaisiin yhdessä huoltajien kanssa.

Jälkityö

- Kriisiryhmä huolehtii, että tarvittaessa henkilökunnalle ja oppilaille tarjotaan ammattiauttajien apua, erityisesti itsemurhan kohdalla.
- Henkilökunnan on hyvä kiinnittää huomiota niin aikuisten kuin oppilaiden erilaisiin surureaktioihin ja henkiseen hyvinvointiin.
- Työyhteisön omalle surutyölle annetaan aikaa ja mahdollisuuksia. Keskustelut ovat tärkeitä, niissä aikuiset ja oppilaat voivat kertoa tapahtumaan liittyvistä omista ajatuksistaan ja tunteistaan.

5.7 Itsemurha

Itsemurhasta tiedotetaan koko koululle/varhaiskasvatuksen toimipaikalle (rehtori/esihenkilö). On kuitenkin tärkeää, että aikuiset saavat tiedon ensin voidakseen sopia, mitä oppilaille luokissa /lapsiryhmissä kerrotaan, esim. mistä on lupa puhua ja mitä asiasta tiedetään.

Tapahtunut itsemurha, joka on oppilaiden/lasten tiedossa, voi aiheuttaa heissä ahdistunutta tunnekuohua ja alttiutta samantyyppiseen itsetuhoiseen käytökseen. Myös työyhteisössä tapahtunut itsemurha voi käynnistää vaikeita tunteita.

- On tärkeää keskustella luokassa/lapsiryhmässä oppilaiden/lasten kanssa itsemurhasta, kuunnella heidän ajatuksiaan ja tuntojaan ja antaa asiallista tietoa. Keskusteluilla pyritään myös estämään itsemurhan ja kuoleman ihannointi ratkaisuna vaikeuksiin. Varhaiskasvatuksessa asia käsitellään lapsia kuunnellen ja heidän kysymyksiinsä vastaten.
- Sovitaan, kuka on yhteydessä omaisiin ja hoitaa surunvalittelut.
- Otetaan yhteys koulun/varhaiskasvatuksen toimipaikan kriisiryhmään. Kriisiryhmä järjestää tarvittaessa ulkopuolista kriisiapua niille, joita tapahtuma on eniten koskettanut.
- Muistetaan rituaalit, kuten oppilaan, lapsen tai henkilökunnan jäsenen kuollessa.

Itsemurhauhkailut

- Jos tietoon tulee jonkun oppilaan/lapsen itsemurhauhkailuja, älä vähättele niitä, vaan ota ne vakavasti.
- Älä jätä oppilasta/lasta yksin.
- Järjestä apua viemällä viesti eteenpäin: ota yhteys toiseen koulun työntekijään, koulukuraattoriin ja esim. oppilashuoltoryhmään tai kriisiryhmään.
- Yhteys huoltajaan ja lastensuojeluilmoitus aina.

5.8 Kun vanhemmat kieltävät puhumasta

Oppilaan tai lapsen huoltajat saattavat kieltää koulua puhumasta nuoren, lapsen tai hänen lähiomaisensa itsemurhasta, kuolemasta, sairaudesta, vammasta tms. Koulun ja varhaiskasvatuksen toimipaikan tulisi pyrkiä yhteistyöhön vanhempien kanssa ja kertoa miksi asian käsittely on tärkeää. Vanhemmille kannattaa korostaa sitä, ettei tarkoitus ole käsitellä perheen yksityisasiota vaan tukea lapsia selviytymään. Asian käsittelyn päätavoitteena on kertoa myönteisistä ratkaisumalleista elämän vaikeissa tilanteissa. Vanhemmille voi todeta, että lapset joka tapauksessa tietävät usein tapahtuneesta ja pohtivat sitä keskenään. On parempi, että he saavat asiallista tietoa kuin että huhut vääristävät tapahtuneen. Mikäli vanhemmat kieltävät puhumasta, on vanhempien toivetta kunnioitettava.

5.9 Väkivalta

Väkivallan määrittely

- Fyysinen väkivalta, esim. töniminen, lyöminen, itsemurha, itsetuhoisen käytös.
- Henkinen väkivalta, esim. nimittely, iva, pilkka, syrjäyttäminen, naurunalaiseksi tekeminen, itsemurhalla uhkailu, itsetuhoisella käytöksellä uhkailu.

Oppilas oppilasta kohtaan/lapsi lasta kohtaan

- kehota lopettamaan väkivalta
- estä väkivallan jatkuminen, varhaiskasvatuksessa kiinnipito kahden aikuisen toimesta
- kouluilla: älä arkaile pyytää poliisia paikalle 112
- opettaja/koulunkäynninohjaaja/varhaiskasvatuksen työntekijä/avustaja/muu henkilökuntaan kuuluva hälyttää paikalle kouluterveydenhoitajan tai järjestää uhrille muuten hätäensiavun
- asiasta tiedotetaan rehtoria/esihenkilöä
- tarvittaessa rehtori/esihenkilö kokoaa toimipisteen kriisiryhmän, joka järjestää kriisiapua tarvittaessa ulkopuolisten asiantuntijoiden avulla
- kiistan osapuolet sijoitetaan tarvittaessa eri tiloihin rauhoittumaan aikuisen valvonnassa
- opettaja/muu henkilökunnan jäsen informoi tapahtuneesta asianomaisten oppilaiden huoltajia
- Varhaiskasvatuksessa soitto huoltajille, jotka hakevat tilanteesta riippuen väkivaltaisen lapsen kotiin. Myös väkivallan kohteena olleen lapsen vanhemmille soitetaan ja pyydetään tulemaan paikalle-> käynti terveydenhuollossa joka tapauksessa
- väkivaltilanne sovitellaan mahdollisimman pian kaikkien osapuolten läsnä ollessa. Jos pahoinpitelystä nostetaan syyte, niin silloin ei sovittelua
- Kouluissa tarvittaessa rehtori evää väkivaltaiselta oppilaalta koulunkäyntioikeuden loppupäiväksi tai pidemmäksi ajaksi
- tilanteen selvittelyssä mukana ollut aikuinen kirjoittaa muistion tapahtumista ja toimittaa sen esihenkilölleen. Varhaiskasvatuksessa käytetään lomaketta Selvitys lapsen tapaturmasta, karkaamisesta tai läheltä piti tilanteesta
- Varhaiskasvatuksesta tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus

Oppilas/lapsi henkilökuntaa kohtaan

- aikuinen pyrkii rauhoittamaan tilanteen ja turvaa itsensä / Varhaiskasvatuksessa lasta ei voida jättää yksin mihinkään tilanteeseen. Kiinnipito kahden aikuisen toimesta
- aikuinen ilmoittaa rehtorille, joka ottaa yhteyden oppilaan huoltajiin. Varhaiskasvatuksessa työntekijä itse keskustelee tapahtuneesta lasten huoltajien kanssa
- varhaiskasvatuksessa käytetään lomaketta Työsuojeluilmoitus häirintätilanteesta
- työntekijä käy työterveyshuollossa välittömästi
- työnohjaus tilanteen johdosta kaikille tilanteessa olleille työntekijöille
- tarvittaessa pedagogisen ratkaisujen pohtiminen yhdessä tiimin ja veon kanssa
- rehtori tarvittaessa koulun kriisiryhmän kanssa arvioi jatkotoimenpiteiden tarpeen

Henkilökunnan jäsen oppilasta tai työyhteisön jäsentä kohtaan

- **Yhteys poliisiin 112**
- kaikki tietoon tulleet tapaukset tutkitaan ja käsitellään koulun kriisiryhmässä
- koulun kriisiryhmä suunnittelee tarvittavat jatkotoimenpiteet
- otetaan yhteyttä sivistysjohtajaan, työterveyteen ja työsuojeluun tarpeen mukaan

Sisälle suojautuminen

Esim. uhkaava henkilö jonkinlaisen aseensa kanssa, pistooli, teräase yms.

- pidä oppilaat/lapset pois ovien ja aukkojen edestä
- estä uhkaajan pääsy sisään (lukitsemalla ovet, tekemällä esteitä ym.) Huomioi, että mikäli ovia lukitaan yleisissä tiloissa voi käydä niin, että joku/jotkin muut eivät pääse poistumaan.
- tarvittaessa huomioi, missä ovat rakenteelliset suojat, kuten pilarit, kivi/tiili seinät (mikäli uhkaavalla henkilöllä on ampuma-ase)
- toimi, muista rauhallisuus: rauhoita oppilaat/lapset, ohjaa kaikki olemaan hiljaa
- mikäli mahdollista, sammuta luokasta/tilasta valot
- hälytä 112
- mikäli, joku tunnistaa tekijän nimeltä, kerro tieto jo hälytysvaiheessa hätäkeskukseen
- ilmoita esihenkilölle, joka vastaa jatkotoimista poliisin/pelastusviranomaisen tulon saakka
- esihenkilö ohjeistaa henkilökuntaa ja oppilaita/lapsia (kuulutus)
- havainnoi uhkaajan tuntomerkit, aseistus, mieliala, fyysinen tila, mikäli se on turvallista
- odota lisäohjeita ja huolehdi siitä, että oppilaat/lapset tietävät mitä tehdä ja toimivat sen mukaan
- mikäli ohjeissa ohjataan poistumaan ulos, poistukaa turvallista reittiä pitkin
- kuulutusohje oltava 'kuulutuspaikalla':

esim. Huomio, Huomio!

Tämä on rehtorin käsky kaikille koulussa oleville!

Siirrykää välittömästi lähimpään luokkatilaan.

Lukitkaa ovet, kun kaikki ovat päässeet sisään.

Siirrykää luokan perälle odottamaan lisäohjeita.

Apua on jo tulossa.

Tiedottaminen

- esihenkilö sopii viranomaisten kanssa erikseen tapauskohtaisesti sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta
- lähiympäristön tiedottaminen on muiden viranomaisten harkinnassa
- lähikouluille muistetaan myös tiedottaa
- tiedota kaupungin ja opetustoimen kriisiviestintäohjeiden mukaan.

Jälkityö

Koulun/varhaiskasvatuksen toimipaikan kriisiryhmä organisoii paikallisten yhteistyötahojen kanssa riittävän tuen ja arvioi jatkotoimenpiteiden tarpeen kaikkien osapuolten kanssa. Tarvittaessa otetaan yhteyttä sivistysjohtajaan, työterveyteen ja työsuojeluun.

Häiriintyneen henkilön kohtaaminen ja poistaminen koulusta

- poista oppilaat paikalta (varhaiskasvatuksessa lapset viedään turvallisiin sisätiloihin toisen työntekijän kanssa)
- pyydä itsellesi toinen aikuinen avuksi
- ilmoita esihenkilölle asiasta
- huolehdi poistumistie itsellesi vapaaksi
- pyydä tiukasti poistumaan oppilaiden työpaikalta/varhaiskasvatusyksikön alueelta
- pyydä tarvittaessa poliisi/vartija paikalle, mikäli poistumiskehotus ei auta

Väkivallan uhatessa

Aseettomassa uhkaustilanteessa, toimi seuraavasti.

- Käyttäydy rauhallisesti ja pyri rauhoittamaan henkilö omalla käytökselläsi.
- Varmista, ettet käännä selkääsi tai ajaudu nurkkaan, jotta sinulla on aina pakotie uhkaavasti käyttäytyvän henkilön läheisyydestä.
- Mahdollisuuksien mukaan pyydä apua, älä jää tilanteeseen yksin.
- Pakene ja auta muita pakenemaan paikalta.

Pidä huolta omasta turvallisuudestasi. Pyri ohjaamaan uhkaava henkilö paikkaan, jossa hän ei voi olla vahingoksi muille. Tapauksen jälkeen ilmoita tapahtuneesta tarvittaessa poliisille.

Jos uhkaavalla henkilöllä on ase, toimi seuraavasti.

- Älä tee vastarintaa.
- Tee vain mitä uhkaaja käskee.
- Pyri mahdollisuuksien mukaan varoittamaan muita.
- Ovien sulkemisella voidaan rajoittaa henkilön kulkua kiinteistössä.
- Tilanteen jälkeen, soita **112**, jotta paikalle saadaan ammattiapua mahdollisimman nopeasti. Kuuntele ohjeita ja toimi niiden mukaan.

Jokainen uhkaus ja havainto mahdollisesta uhkatilanteesta on otettava vakavasti ja niistä on ilmoitettava välittömästi poliisille. Omalla käyttäytymisellä voi olla mahdollista vaikuttaa tilanteen kehittymiseen, ota siksi kaikki uhkatilanteet vakavasti ja pyri rauhoittamaan jo alkaneet tilanteet.

Toiminta ampuma-asetilanteessa

- Poistu vaara-alueelta, jos se on turvallisesti mahdollista.

Jos poistuminen ei ole turvallista:

- Mene luokkaan tai vastaavaan
- Lukitse ovi tai laita kalusteita oven/ ovien eteen siten, että oven painiketta ei voi käyttää
- Kasaa oven eteen kalusteita
- Sammuta valot
- Käy makaamaan oviseinän viereen, jos seinämateriaali on esim. tiiltä tai betonia tai etsi muuten turvallinen paikka
- Ota yhteys hätäkeskukseen 112 ja kerro tilanteesta. Ilmoita kerros, huoneen/ luokan numero
- Vältä muuten puhelimen käyttöä
- Jos käytävillä on savua, älä mene savuisiin käytäviin, pysy luokassa ja yritä tukkia mahdollisia aukkoja märillä vaatteilla tms.
- Odota poliisin/ pelastusviranomaisten/ koulun henkilökunnan lisäohjeita
- Toimi lisäohjeiden mukaisesti

Jälkihoito

Traumaattisten tilanteiden varsinainen jälkihoito on syytä antaa koulutettujen ammattilaisten hoidettavaksi. Erilaisten debriefing- ja defusing- tilaisuuksien järjestämisestä voi lukea lisää alan kirjallisuudesta.

5.10 Pommiuhkaus koulussa tai varhaiskasvatuksen toimipaikassa

Pommiuhkaus on usein perätön ja häiriintyneen ihmisen tekemä, mutta se on silti aina otettava vakavasti ja jokaisesta uhkauksesta tulee ilmoittaa poliisille. Tärkeää tilanteessa on säilyttää oma maltti ja rauhallisuus. Jos vastaanotat pommiuhkaussitoon, ole rauhallinen ja toimi seuraavasti:

Kuuntele tarkasti uhkauksen esittäjän viesti:

- Mitä
- Missä
- Milloin
- Miten
- Kuka
- Tee puhelun aikana tarkkoja muistiinpanoja.
- Tee puhelusta selkeä ilmoitus hätäkeskukseen 112.
- Tee puhelusta viipymättä selkeä ilmoitus turvallisuushenkilöstölle, joka arvioi jatkotoimia.
- Ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin saamiesi ohjeiden mukaisesti.

Vakavasti otettavissa ja kiireellisissä tapauksissa koko rakennus tyhjenetään välittömästi:

- Siirry ohjeiden mukaisesti kokoontumispaikalle.
- Ota mukaasi puhelin, avain, reppu ja välttämättömät henkilökohtaiset tavarasi, mikäli mahdollista.
- Toimi kokoontumispaikalla saamiesi ohjeiden mukaisesti.

ÄLÄ KOSKE OUTOIHIN ESINEISIIN JA JÄTÄ TIEDOTTAMINEN POLIISIN JA JOHDON TEHTÄVÄKSI.

Epäilyttävä esine tai uhkauskirje/rikospaikka

- Älä koske esineeseen.
- Mikäli kyseessä on kirje tai muu vastaava, jota jo olet käsitellyt, paina mieleesi kohdat, joihin olet koskenut, ja sijoita kirje esimerkiksi muovitaskuun.
- Ilmoita välittömästi oman tilasi ja kiinteistön turvallisuudesta vastaaville henkilöille (ks. Turvallisuushenkilöstö-luku) sekä poliisille hätänumeroon **112**.
- Eristä aluetta mahdollisuuksien mukaan. Pidä mielessä tuleva mahdollinen poliisitutkinta (sormen- ja kengänjäljet ensiarvoisia todisteita).
- Älä hätäänny. Toimi poliisin sekä turvallisuushenkilöstön ohjeiden mukaisesti.

5.11 Seksuaalinen hyväksikäyttö

- oppilashuoltotyöryhmä tai kriisiryhmä kokoontuu tiedon saatuaan
- epäillylle hyväksikäyttäjälle asian käsittelystä ei anneta tietoa
- lastensuojeluilmoitus, tutkintapyyntö poliisille

5.12 Päihteet

Jos epäilet, että oppilas on kouluaikana päihtyneenä (alkoholi, tekniset liuottimet, huumeet, nuuska, lääkkeiden väärinkäyttö), ota yhteys terveydenhoitajaan tai kriisiryhmän jäsenen.

- Vie oppilas rehtorille, älä jätä oppilasta yksin
- Rehtori soittaa oppilaan huoltajat paikalle
- Huoltaja(t) vie(vät) oppilaan terveyskeskukseen
- Jos oppilas on vaaraksi itselleen tai muille tai myrkytysvaarassa, soita 112 ja ilmoita rehtorille
- Anna tarvittaessa ensiapua
- Jos oppilaalla on hallussaan päihteitä, ota ne pois oppilaalta ja luovuta rehtorille. Huumausaineet luovutetaan vain poliisille, muut päihteet huoltajalle
- Asiasta tehdään tarvittaessa koululta lastensuojeluilmoitus ja ilmoitus poliisille

5.13 Sota-alueelta tulleet oppilaat/lapset

Lasten tilannetta kartoitetaan tulkin avustuksella. Maahanmuuttajalapselle kuuluu oppilashuollon palvelut esim. koulukuraattori ja kouluterveydenhuolto. Pyritään ohjaamaan lapsia avun piiriin yhteistyössä vastaanottokeskusten, sosiaalipalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa. Pyritään järjestämään lapsille turvallinen koulupäivä.

5.14 Vaaratilanteet koulussa ja varhaiskasvatuksen toimipaikassa

Tulipalo tai muu vastaava tilanne

(esimerkiksi tulipalo, aseellinen uhka joko koulun sisältä tai ulkopuolelta, yleinen hälytystilanne)

Välittömät toimet ja tiedottaminen

- vaaratilanteen huomannut ilmoittaa asiasta välittömästi rehtorille/esihenkilölle ja tarvittaessa hätänumeroon 112
- rehtori/esihenkilö tai pelastusviranomaiset antaa ohjeet keskusradion kautta
- vaarakeskus pyritään välittömästi eristämään
- jos kyseessä on aseellinen uhka, tilanteen hallinta kuuluu ehdottomasti poliisille
- kukin opettaja/varhaiskasvatuksen työntekijä vastaa omasta ryhmästään
- jos tilanne vaatii koulurakennuksesta poistumista, käytetään lähintä poistumistietä
- toimitaan koulun/varhaiskasvatuksen toimipaikan hätäsuunnitelman mukaisesti

Yleinen hälytysmerkki

Toimintaohjeet:

1. Mene sisätiloihin.
2. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmastointi.
3. Avaa radio ja odota rauhallisesti viranomaisten ohjeita.

Toimi ohjeiden mukaan.

1. Älä käytä puhelinta. Ylikuormitus voi estää hätäpuhelimien perillepääsyn.
2. Pysy sisätiloissa. Ulkona voit joutua vaaraan. Jos alueelta on poistuttava, saat siitä erillisohteet joko radiossa tai kaiuttimella.

Jälkityö

- koteihin tiedote tapahtumasta
- kriisiapua tarvittaessa
- mahdolliset vahinko- ja korvausvaatimukset

5.15 Suuronnettomuus

Suuronnettomuuksissa noudatetaan koulun/varhaiskasvatuksen toimipaikan turvallisuussuunnitelman sisältämiä ohjeita.